

Friese voorouders

Friese voorouders

Een geschiedenis van dertien
generaties en hun leven in
Kollumerland

Menno van der Land

© 2025 Menno van der Land

Omslagwerp: Menno van der Land

ISBN: 9789465200965

Uitgave: Brave New Books

Voor mijn vader
Pieter van der Land

Inhoudsopgave

1	Inleiding: 500 jaar, 13 generaties.....	9
2	Nitte (1490-±1525).....	12
3	Laurens Nittes (1525-±1581).....	18
4	Gerrijt Laurens (1553-1620).....	24
5	Jacob Gerrijts (1579-1618).....	30
6	Harmen Jacobs (1604-1678).....	32
7	Sierk Harmens (1629-1694).....	41
8	Harmen Sierks (1680-1724).....	44
9	Sierk Harmens (1703-1767).....	48
10	Hendrik Sierks (1734-1820).....	52
11	Sierk Hendriks van der Land (1780-1843).....	62
12	Hendrik Sierks van der Land (1814-1877).....	74
13	Tjeerd Hendriks van der Land (1849-1924).....	83
14	Sierk Tjeerds van der Land (1899-1986).....	88
	Bronnen.....	100

1 Inleiding: 500 jaar, 13 generaties

In 1980 publiceerde de Fryske Academy de genealogie van de familie Van der Land. Het had de bescheiden ondertitel “een familie uit Kollumerland” en beschreef nauwgezet – op basis van de toen beschikbare informatie – het verhaal van mijn Friese voorouders. Een geschiedenis die vijfhonderd jaar terug gaat in de tijd, maar zich grotendeels afspeelt in een straal van ongeveer vijf kilometer rondom het huidige dorp Kollumerzwaag in de provincie Friesland.¹

De familie Van der Land was geen rijke familie die belangrijke bestuurlijke functies bekleedde. Het waren geen beroemde schilders of schrijvers. Ze ontdekten geen continenten en waren geen oorlogshelden. Het waren gewoon hardwerkende, godvrezende en gezagsgetrouwe boeren op het Friese platteland.

Sinds het verschijnen van het *Genealogysk Jierboekje* is er veel aanvullende informatie beschikbaar gekomen, onder meer door de digitale ontsluiting van archieven, de digitalisering van oude (kadastrale) kaarten en de enorme hoeveelheid informatie die vandaag de dag op internet te vinden is. Daardoor kon ik op zoek gaan naar voorheen ontbrekende informatie, en naar de antwoorden op vragen als: Waar woonden ze precies? Waar lagen hun weilanden en akkers? Hoe verliep hun persoonlijke leven?

Het beantwoorden van die vragen bleek complex. Ten eerste is de benodigde informatie versnipperd, vaak onvolledig, soms onjuist en soms helemaal niet beschikbaar. In de loop van de eeuwen is veel informatie verloren gegaan. Vooral over voorouders uit de zestiende eeuw is heel weinig bekend. Hoe verder terug in de tijd, hoe minder informatie beschikbaar is. Vóór 1811 kende Nederland bijvoorbeeld geen burgerlijke stand. Geboortes, huwelijken en overlijdens werden niet of slecht geregistreerd. Maar ook daarna is de beschikbare informatie vaak niet volledig.

Ook het vaststellen van locaties waar mijn voorouders woonden en werkten, bleek ingewikkeld. Dat iemand was geboren in Westergeest, of grond pachtte in Kollumerzwaag, bleek niet zomaar te vertalen naar

¹ Sinds 2023 hebben de plaatsnamen die in dit boek voorkomen officieel een Friese spelling. In dit boek houd ik de Nederlandse schrijfwijze van de plaatsnamen aan.

de situatie vandaag de dag. 'In' of 'onder' Westergeest kon betrekking hebben op een groot gebied en de precieze locatie kon dichterbij Veenklooster liggen dan bij Westergeest. En wat ooit Zwagerveen heette, ligt nu midden in Kollumerzwaag. Bovendien zijn locaties lastig te achterhalen omdat straatnamen in het verleden niet gebruikelijk waren, nummering in de loop van de tijd is gewijzigd en de informatie soms gewoon niet bewaard is gebleven.

De geografische ligging van de streek Kollumerland
(Google Maps)

Verder werden namen in het verleden op verschillende manieren gespeld, ook als het om dezelfde persoon ging. Zo kon Gerrit bijvoorbeeld ook geschreven worden als Gerrijt of Gerryt, en Sierk werd ook gespeld als Sjirk of Sjerk. Een plaatsnaam als Veenklooster kwam ook voor als Veencloester, Feenclooster en Feencloester, en Friesland werd lange tijd geschreven als Vriesland.

En als je in de geschiedenis duikt, kom je tenslotte allerlei woorden tegen waarvan je de betekenis niet kent, omdat ze vandaag de dag niet meer worden gebruikt. Woorden als greidland, bouland en miedland, oppervlaktematen als pondemaat, niet-decimale valuta als carolusgulden, en termen als grietenij, hornleger, voormond en boelgoed, om er een paar te noemen. Dit alles maakte het een ingewikkelde, maar ook fascinerende legpuzzel. En het leverde een boek op met tal van wetenswaardigheden.